

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naslovnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prste. Ne frankirana pisma se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo, insovači. Enostopna polt-vrelisa (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

41. števil.

V Ljubljani, v soboto, dne 23. maja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarno posiljavo, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg števil. 8/L.

Narodni pogoj Slovencev.

Za spoznanje naroda nikakor ni zadosti, če poznamo njegovo absolutno število in številni razvoj. Njegov položaj, razmerje do drugih narodov, njegov pomen in njegovo življenje bomo šele tedaj razumeli, kadar pogledamo, iz kakšnih delov je sestavljen, kateri socialni deli v njem prevladujejo in kateri zaostajajo. Za ta namen pa pridejo različni momenti v poštev: vseh in v polnem obsegu jih sicer ne razkrije ljudsko štetje, vendar pa se je to v zadnjih desetletjih tako spopolnilo, da dobivamo že precej dobro sliko socialnih razmer.

Socialna statistika nam kaže, da Slovencev ne moremo prištevati »gosposkim narodom«. V prvi vrsti nam omogoča statistika stanovanj upogled v te razmere.

Pri radnjem ljudskem štetju se je nastelo v odstotkih oseb s slovenskim občevalnim jezikom:

lastnikov stanovanj	4.39
članov njih rodbin	4.68
podnajemnikov s člani	
družin in prenočevalcev	3.10
služabnikov	1.92
v gospodarstvu vposlenih	7.13
v obrti vposlenih	3.04
prebivalcev sploh	4.56

To razmerje, po katerem je pri 4.39 odstotkih oseb z lastnimi stanovanji 4.56 odstotkov oseb brez njih, že kaže pravi proletarski značaj slovenskega naroda.

Če primerjamo te številke z onimi, pri drugih narodih, dobimo sledeči rezultat:

	Čehi	Poljaki	Rusini	Hrvatje in Srbi	Nemci	Italijani	Romuni
lastniki stanovanj	23.67	14.95	12.07	2.25	37.34	2.76	0.74
članov njih rodbin	22.65	17.37	14.57	3.18	32.14	2.90	1.01
podnajemniki s člani							
rodbin ter							
prenočevalci	26.48	9.94	2.54	0.5	45.78	3.52	0.2
služabniki	22.07	15.09	3.82	0.80	47.88	2.51	0.4
v gospodarstvu							
vposleni	19.57	12.44	7.97	0.59	59.54	0.83	0.41
v obrti vposleni	23.65	6.66	0.87	0.23	58.38	0.73	0.1
prebivalci sploh	22.75	16.21	12.95	2.72	35.15	2.77	0.87

Največ samostalnosti vidimo torej med Nemci in med Čehi. Pri Nemcih pride na lastnike stanovanj 37.34 odstotkov prebivalstva, na prebivalce brez lastnih stanovanj pa 35.15 odstotkov; pri Čehih na prve 23.67, na druge 22.75 odstotkov, pri obeh torej na samostalne več, kakor na nesamostalne. Pri Italijanih je razmerje skoraj enako: 2.76: 2.77. Pri vseh drugih narodnostih je več nesamostalnih, nego samostalnih.

Če se odvrnemo od razmerja v celi državi in pregledamo številke posameznih navedenih kategorij samo v razmerju k drugim kategorijam naroda samega, se nam pokaže na 10.000 oseb s slovenskim občevalnim jezikom sledeča sestava:

lastniki stanovanj	2.019
članov njih rodbin	7.006
podnajemniki	76
članov njih rodbin	30
prenočevalcev	63
služabnikov	77
gospodarska služinčad	401

obrtina	84
drugi sostanovniki	135
osebe v skupnih zavodih:	
v gostilnah i. t. d.	1
učiliščih	8
samostanih	5
bolnišnicah	15
oskrbovalnicah	5
kaznilnicah in zaporih	18
vojašnicah	56
drugih zavodih	1

Pozornost zbuje v tem pogledu najbolj zlomek oseb, ki so v kaznilnicah in zaporih. Med 10.000 Slovencev jih je 18 v takih stanovanjih; to število prekoračijo samo tuji državljani z 29 do 10.000 prebivalcev, dočim je ta kvota pri vseh drugih narodih nižja kakor pri Slovencev, in sicer jih je v zaporih in kaznilnicah od 10.000 oseb lastnega naroda:

Čehov	12
Poljakov	9
Rusinov	8
Slovencev	18
Hrvatov	8
Nemcev	14
Italijanov	9
Romunov	10
Madžarov	1
Tujcev	29

Da je po gostilnah i. t. d. največ tujcev, je naravno (43 do 10.000). Sicer jih imajo Nemci 4, Čehi 2, Italijani 2, Slovenci 1 od 10.000. V poštev prihajajo za potovanje samo še Nemci, Čehi in Italijani. Če pride na 10.000 Slovencev 1 sam potnik, tedaj je potovalno gibanje pri nas res komaj spo-

PODLISTEK.

Domovina.

Spisal Ivan Cankar.

Jan se vrnil od shoda ves izmučen in hudo bolan, Vaclava in Františka še ni bilo doma; zamudila sta se v krčmi.

Stanovali so skupaj v tesni izbi; pohištva ni bilo, miza in en sam stol; Jan je ležal v postelji, ker je bil bolan, Vaclav in František sta ležala na tleh. V drugi, večji izbi je stanovalo dvoje družin; tudi tam so spali večinoma na tleh; veliko otrok je bilo.

Jan je legel oblečen na posteljo; vroče mu je bilo, tiščal je robec na usta, ker ga je dušilo v prsih in je pričakoval krvi.

Ko se je vračal od shoda razgret in kakor v omotici, se je nenadoma domislil besede, ki jo je slisal tam. Govornik je govoril nemško, zato se je zdela Janu tista beseda toliko strašnejša, ker mu je bila napol tuja. »Vaterlandsloses Gesindel!« Takrat ga je spreletelo, toda govornik je govoril dalje, Jan je poslušal natanko, da bi razumel, in je pozabil na besedo. Ko se je vračal, se je spomnil nanjo, in spomnil se je nanjo, ko je ležal oblečen na postelji in tiščal robec na usta.

»Co je to, vaterlandsloses Gesindel? Jaz jo imam, domovino, jaz Jan Vymlatil!...«

Videl je govornika, ki je stal na odru rdeč in vroč, upognjen, s stisnjenimi pestmi. Tudi tiste ljudi je videl, ki so stali ramo ob rami, da bi protestirali proti psovki, ki jim jo je bil vrgel nekdo v obraz: »Vaterlandsloses Gesindel!« Kdo je bil izpregovoril tisto čudno psovko, ni vedel Jan. Ne-

kateri izmed ljudi so se smejala, drugi so kričali »pfui« in »hanba«, mnogo jih je tudi bilo, ki so se dolgočasili. Dvorana je bila zelo prostorna, toda slabo razsvetljena in strop je bil nizek; nobenega okna ni bilo in vzduh je bil vroč in tako gost, da bi ga rezal z nožem. Ramo ob rami so stali; kadar so pritiskale poslednje vrste, so se zazibale glave kakor pod težkim vetrom. Janu je bilo slabo; gledal je v govornika in je slisal njegov glas in vendar mu je bilo treba stati, zakaj sosednje rame so ga tiščale tako krepko, da je visel kakor v kleščah.

Ko je govornik dovršil, se je priril František do Jana in je vzdignil roko.

»Nekomu je slabo, prijatelji, dajte prostora!«

Počasi in trudoma so se razmikale vrste.

»Ni mi slabo!« je jecjal Jan; njegov obraz pa je bil bled in curkoma mu je lil pot preko lic.

»Domov pojdi! Čemu pa si prišel sem, če ti je slabo... tudi brez tebe bi opravili!« se je razsrdil František, zgrabil je Jana za pleča ter ga potisnil iz gneče.

Jan je šel omahovaje in na cesti mu je nenadoma udarila v misel tista čudna beseda govornikova. Postal je in se je ozrl. Iz daljave, iz polne dvorane je bučalo; cesta pa je bila prazna in mirna, en sam človek, v dolgo suknjo zaviti, je hitel mimo in je izginil. Samotna je bila cesta in neznana; njena tuja, neprijazna samota je legla bolno na Janovo srce. Čutil je vso divjo, pekočo strahoto tiste besede: »Vaterlandsloses Gesindel!« Tako globoko je čutil to strahoto, kakor da je bila beseda naravnost njemu in krohotoma zalučena v obraz: »Ti, Jan Vymlatil, nimaš domovine, najslajše ljuheznosti ne poznaš!...«

»Zakaj mi je to očital? Kaj sem mu storil?« je pomislil Jan, ko je ležal na postelji...

Spranja v durih je ugasnila; poslednji, ki je bdel v veliki izbi, je ugasnil luč in je legel vzdihovaje na posteljo. Jan je slisal tisti vzdih in se pusteja je bila samota v njegovem srcu; tišina v njegovi tesni izbi je bila še tesnejša.

Vstal je in je prižgal luč, da bi videl nemirni plamen in da bi morda slisal njegovo tiho prasketanje.

Opolnoči sta prišla Vaclav in František. Prišla sta glasna in vesela, loputaje sta zapirala duri, spotikala sta se ob blazinah, ko sta šla skozi veliko izbo; nekdo je zamrmral s postelje, otrok se je prestrašil in je zajokal.

»Kaj se bdiš?« se je začudil František, ko je stopil v svetlo izbo.

»Škoda olja!« je rekel Vaclav in se je sklonil da bi upihnil luč.

Jan je iztegnil roke.

»Pusti luč... strah me je, če ni luči!...«

František se je zasmejal.

»Naj gori, če te je strah bele žene!«

Vaclav je mrmral in se je slačil.

»Ne jezi se, Vaclave!« ga je tolažil František.

»Če ti luč blesči, se obrni k steni; in pomisli tudi v svojo tolažbo, da ne spe ljudje z odprtimi očmi!«

Tudi František se je slekel in legel na blazino, ki je bila položena na tla tik pred Janovo posteljo.

»Vaclav je še na boljsem!« je premišljeval František na glas, ko se je odeval s svojo suknjo. »On leži v senci, meni pa sije v obraz, naj se obrnem kamorkoli!«

»Pa ugasni!« je odgovoril Jan.

Dalje prib.

mina vredno. Seveda ne dosežejo Poljaki, Rusini, Hrvatje in Srbi, Romuni in Madžari niti deleža Slovencev. Potovanje v Avstriji sploh ni premočno razvito.

Pojasnilo II.

Vsled mojega pojasnila v št. 37. »Rdečega Prapora« od 9. maja radi napada v »Slovenskem Narodu« v uvodnem članku dne 4. maja št. 104 se je oglasil avtor tega žalostnega članka v osebi gospoda Andreja Gabrščka, deželnega poslanca slovenskih mest in trgov, predsednika izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke, predsednika trgovsko-obrtne zadruge, predsednika nadzorstva goriske ljudske posojilnice, lastnika tiskarne in »Soče« i. t. d. i. t. d. Gospoda Andreja Gabrščka ni sram priznati, da je zavrtnim potom spal članek 4. maja 1908 iz Trsta. Enako zavrtno me je napadel že leta 1905 v istem prvaškem listu in na enak način. Pri shodu časnikarjev, ki se je vršil v Opatiji onega leta, je opozoril na nevarnost moje osebe zastopnika »Edinosti« in »Slovenskega Naroda«, napisal promemoria, ki ga je poslal »Slovenskemu Narodu«. Ta promemoria se je sprejel neizpremenjen kot uvodni članek in svoje najvišje dovoljenje, da se je dopis obelodanil, je dal dr. Ivan Tavčar. Ta je bil načelnik narodno-napredne stranke v Ljubljani in je bil mož, na katerega sem se bil svoj čas obrnil, da se poravnava spor med Andrejem Gabrščkom in učiteljstvom na Goriskem, ki se je zateklo k »Slovenskemu Narodu«. Opozoril sem takrat dr. Tavčarja na nezmisel tega spora in kako bridko je potreba, da se učiteljstvo obrne proti pretečemu klerikalizmu na Goriskem. Dr. Ivan Tavčar je vsled mojega posredovanja tudi prenehal s polemiko in ko je šlo za ustanovitev napredne stranke v Gorici, sem bil v družbi z gospodom Andrejem Gabrščkom v Ljubljani, kjer smo se dogovorili za skupno taktiko. Od tistega časa nisem prišel z dr. Tavčarjem v nikako dotiko več. Kljub temu pa je sprejel perfidni, umazani članek leta 1905 proti meni. Na ta članek nisem bil ničesar odgovoril, ker nisem bil takrat v nobeni stranki, in mi je bilo docela vseeno, kaj gospod Andrej Gabršček pisari. Moja zaslomba na Goriskem je bila vsikdar v ljudstvu, torej je vseeno, ali mi gospod Andrej Gabršček daje nimbus ali pa me blati. Nasprotno celo trdim, da bi mi bolj škodovalo, če bi me gospod Gabršček hvalil, kakor pa če me psuje. Kadar gospod Gabršček otepa okoli sebe, vsakdo ve na Goriskem da gre za njegove interese.

Na enak način je poskusil gospod Gabršček svojo srečo s člankom v »Slovenskem Narodu« od 4. majnika. Na ta članek sem bil dolžan dati pojasnilo v glasilu svoje stranke in dal sem ga mirno, brez osebnosti. Kljub temu se drzne gospod Andrej Gabršček v »Soči« trditi, da je bil on izzvan. Pisal je dva skrajno perfidna članka proti meni v »Slovenskem Narodu« anonimno — zato je on izzvan! Ako bi bil kdo drugi avtor članka v »Slovenskem Narodu« od 4. majnika, bi razumel, da se je gosp. Andrej Gabršček oglasil. No, da je on sam to pisal in da ga ni sram se izdati za avtorja, temu se čudim. Najbolj je pa znatljivo za tega gospoda, da podpisuje vsebino »Narodovega« članka. Gospod Andrej Gabršček bi je namreč sam sebi v obraz, ako piše to, kar je zapisano v »Narodovem« članku. On skuša vzbuditi sum v socialno-demokratski stranki proti meni s tem, da pravi, da sem bil nekdanj panslavist in trdi, da sem bil raditega odpuščen kot učitelj v Postojni leta 1879. No, gospod Andrej Gabršček je bil sam tisti, ki se je radi napada »Gorice« na mojo osebo radi izpusta iz službe obrnil na postojnske rodoljube ter se tudi pri meni informiral. On je torej dobro vedel razloge mojega odpusta, namreč, da sem od vseh uradnikov in učiteljev v Postojni imel edino jaz pogum voliti svobodno slovenskega kandidata proti nemčurškemu, da sem bil raditega ponovno v preiskavi in končno odpuščen, ker sem bil baje republikanec in sem kritiziral civilno listo. Gospod Gabršček je s priznanjem, da je avtor članka v »Slovenskem Narodu«, javno priznal, da je lagal, obrekoval in zavijal. Za voditelja Slovencev na Goriskem je to posebno častno, kakor tudi za stranko, ki ji stoji na čelu!

Gospod Andrej Gabršček se drzne trditi, da sem ostal v Trstu, kjer sem bival od leta 1887 do 1890, osovražena oseba, ki jo je vse popustilo. No, gospod Gabršček dobro ve, v kaki družbi sem

bil. Od te družbe imenujem imena: dr. Otokar Rybat, dr. Janežič, prof. Ivan Mahar, urednik Furlani, trgovec Ivan Mankoč in državni poslanec Matko Mandić. Eno leto je bil v naši družbi tudi dr. Matko Laginja za časa sodne prakse. Ta družba je bila zgolj privatno omizje, in v politiko se ves čas, kar sem bil v Trstu, nisem mešal. Mirno se sklicujem na te gospode. Štejem jih še sedaj za svoje prijatelje in oni se proti meni še tako obnašajo. S svojo trditvijo pa gospod Andrej Gabršček stavi te gospode pred alternativo, da izjavijo: »da so gospoda Gabrščka informirali o meni tako, kakor piše »Slovenski Narod«, dočim se proti meni obnašajo, kakor so se vselej (to bi bila seveda grozna hinavščina); pa sploh z njim niso govorili o tem). Odločno tajim, da bi gospod Gabršček dobil od teh gospodov informacije, marveč si je celo stvar izmislil ter je zopet lagal, zavijal in obrekoval. Gospod Gabršček pa bije še bolj sebi po obrazu s tako trditvijo, ker priznava, da je bil on tisti, ki me je leta 1895 izvalil v politično življenje. Je-li kje tako omejen človek, da bi gosp. Gabrščku verjel, da me je za deželni zbor in odbor angažiral raditega, ker sem bil na tako slabem glasu v Trstu, v Tolminu in pozneje v Gorici? Gospod Andrej Gabršček kaže, kako je strasten in kako pozablja na vsako logiko, kadar se zadirja v namišljenega nasprotnika. Gospod Gabršček je docela pozabil, da me je povabil v politično življenje prav s temi besedami: »Po glasu in sporočilih, ki jih imamo od vas iz Trsta, Tolmina in goriske okolice, vidimo v Vas edino sposobnega človeka za deželno odborništvo.« In da je takrat res tako govoril, kaže okolnost, da je meni, c. kr. sodnemu adjunktju ponudil deželnozborni mandat z izrecnim določilom, da imam postati deželni odbornik. Gosp. Gabršček je bil takrat tajnik društva »Sloge« in desna roka dr. Antona Gregorčiča. Ta me niti ni poznal, pač pa se je zanašal neomejeno na poročilo gospoda Gabrščka. Ako me je torej dr. Anton Gregorčič po gospodu Andreju Gabrščku vabil, naj sprejemem deželnozborni mandat z namenom, da postanem deželni odbornik, je to storil na posebno poročilo, katero je dal o moji osebi gospod Andrej Gabršček.

Dovolj bi bila skoraj ta dva slučaja, da pokažeta, gospoda Gabrščka v celni njegovi žalostni luči. Gotovo nočem slediti njega dolgoveznim člankom v »Soči«. Dotakniti se hočem le nekaterih posameznosti, ki so važnejše v domači politiki goriski.

Razkol na Goriskem ni nastal radi razlike med klerikalizmom in liberalizmom, marveč edinole radi moje osebe. Postal sem nadležen dr. Antonu Gregorčiču vsled vpliva, ki sem si ga pridobil v ljudstvu po številnih shodih, po ustanovitvi trgovsko-obrtne zadruge in po reorganizaciji Goriske ljudske posojilnice. Ko sem to začutil, sem že pričetkom leta 1899 pisal dr. Antonu Gregorčiču kot predsedniku političnega društva »Sloge«, da se odpovedujem svojemu mandatu in seveda tudi deželnemu odborništvu, ker nočem slediti brezcljni in brezglavni politiki političnega društva »Sloge«. Ako bi bil dr. Gregorčič količkaj pameten, bi bil sprejel to odpoved na znanje in do razkola ne bi prišlo, marveč bi bila ostala dr. Gregorčič in gospod Gabršček v objetu kakor poprej. Goriska politika bi tudi šla svoja stara pota naprej, kajti na čelu politične stranke bi bil ostal duhovnik s celo vrsto svojih privržencev, in gospod Andrej Gabršček se je vedno akomodiral v svojem listu vsakokratnemu položaju. Saj se je dr. Antonu Gregorčiču na ljubo spustil v boj proti naprednemu učiteljstvu na Goriskem in še poprej se je hotel žrtvovati s politično pravdo za dr. Gregorčiča proti dr. Mahničju radi osebnih nasprotij. No, dr. Gregorčič je bil jako nepolitičen in na mojo odpoved ni dal nobenega odgovora, marveč je hotel mojo osebo potisniti povsodi v stran in tudi iz Goriske ljudske posojilnice. Gosp. Andreja Gabrščka sem ponovno opozoril na značaj dr. Gregorčiča in na položaj v deželi. Toda gosp. Andrej Gabršček mi je avgusta meseca leta 1897 v Bovcu rekel, da si da raje glavo odrezati, nego bi kaj takega verjel. Opozoril sem ga ponovno, kako se bliža dr. Anton Gregorčič klerikalizmu, in sičér le iz zavisti do mene. No, gospod Gabršček mi je odgovoril, da sem črnogledec. In še na shodu leta 1899 političnega društva »Sloge«, ko se je vsled izjave župnika Berolta v spremstvu cele gruč klerikalnih duhovnikov očitno izvršila zveza vsega duhovenstva v deželi, ko je dr. Gregorčič sarkastično opozoril duhovenstvo, da morava ostati gospod

Gabršček in jaz kot potrebno zlo, eden pri listu, drugi v deželnem odboru, gospod Gabršček ni hotel razumeti položaja in ni vedel kam jadramo. Pač pa se je pri gospodu Gabrščku tekom let 1897 in 1898 izvršila velika izprememba v razmerju proti dr. Antonu Gregorčiču, meni v prilogo. Dalje prih.

Politični odsevi.

Vseučiliške afere stoje v ospredju vsega javnega zanimanja v državi. Klerikalna predrznost je končno vendar odprla oči nekaterim liberalcem — seveda ne slovenskim — in nemške neklerikalne stranke so začele razmišljati, če ni vendar potrebno, raztrgati vezi s klerikalci in krščanski socialci. Nasprotno pa prihaja z Dunaja vest, ki lahko zlasti Slovence zelo vznemiri. Krščanski socialci si prizadevajo, da bi ustanovili zvezo s Poljaki, Čehi in Jugoslovani. Seveda bi oni bili voditelji politike v taki zvezi, zavezniki bi pa morali služiti njih klerikalnim namenom. Da bi bil Sustersičev klub takoj pripravljen za tako kupčijo, je naravno. Toda bati se je, da pojdejo tudi »liberalni« Slovenci za plot. Če Hribarja ni pekla vest, ko je podpisal klerikalni reverz, je prav verjetno, da bi sledil dalmatinskim popom tudi v to zvezo in tako v zvezi z Rybajem in Laginjo direktno podpiral klerikalizem. Slovenska politika zadnjega časa je tako žalostna, da je res vsaka donkihotiada mogoča.

Zoper konzumna društva so začeli rogoviliti dunajski krščanski socialci. V torek je bila »deputacija« branjevcev, ki je štela 800 oseb, v parlamentu in je zahtevala od justičnega ministra zakone proti konzumnim društvom. Komedija je bila vsekakor precej nenavadna. Takih deputacij se doslej še nikdar ni puščalo v parlament. Pa tudi nikdar se še ni zgodilo, da bi se bila smela deputacija vesti kakor ljudski shod, na katerem so govorili krščansko-socialni voditelji in kjer se je klicalo hoch in bravo! Za krščanske socialce so res v zadnjih časih posebni privilegiji, kakor da bi stali nad vsakim zakonom. Kar se pa tiče boja zoper konzumna društva, je naravnost smešen. Kako si neki gospodje predstavljajo to, da se konzumentje ne bi smeli organizirati? Včasih se je mislilo, da so trgovci za kupovalce na svetu; sedaj bi junaki radi postavili stvar na glavo in se vedejo, kakor da bi bilo ljudstvo za trgovce in branjevce na svetu. Iz te moke pa ne bo pogače.

V Wahrmundovi aferi igra gospod Beck čudno igro. Poroča se, da je zatrdil klerikalnemu poslancu Mayerju, da z Wahrmundom ni vlada sklenila nobenega kompromisa. Kaj se to pravi? Vlada ima profesorja Wahrmunda enostavno pustiti pri miru. Sodeč po vseh dosedanjih dogodkih, se mora res misliti, da se hoče Beck direktno ali pa indirektno vmešavati v vseučiliško svobodo. Seveda je dosti žalostno, da trpi liberalna večina državnega zbora že celo leto tako politiko.

Državni proračun pride menda koncem tega tedna v parlamentu na dnevni red. Rusinski nujni predlogi bodo najbrž kmalu rešeni in potem je prosta pot za proračun. Zeleti bi bilo, da se to res kmalu zgodi, kajti proračunska razprava mora razjasniti politični položaj. Razmerje med klerikalci in neklerikalnimi strankami se mora pri tej razpravi pokazati v pravi luči. To bo po dolgih letih sploh prva temeljita politična debata in da bo res temeljita, za to bodo skrbeli socialni demokratje, če ne bo nihče drugi. Zadnji naskoki klerikalcev na šolstvo naravnost silijo, da se poseže do dna. Vlada in stranke bodo morale pokazati pravo barvo. Če najdejo neklerikalne stranke izgubljeni pogum, mora odklenkati klerikalnemu nadvladju, pa če bi morala tudi Beckova vlada vzeti klobuke in se posloviti. Če se pa to ne zgodi, tedaj je dokazano, da je res avstrijski liberalizem segnil in k večjemu še za cunjara dober.

Skupna avstro-ograska vlada je menda rešena. Na zadnji skupni seji je baje dosežen sporazum glede častniskih plač na ta način, da se zvišajo s 1. julijem. Če dobé Madžari za to kakšne koncesije, še ni znano.

Gališke razmere so bile v sredo in v četrtek v državnem zboru na dnevnem redu. Rusinski poslanci so namreč vložili nujen predlog, ki zahteva od vlade, da naj preišče zlorabe galiških upravnih oblasti, ki so jih Rusini naznanili v raznih interpelacijah, predlogih in govorih. Razprava o tem predlogu je bila zelo hrupna. Rusinski govorniki, med njimi sodrug Ostapčuk, so nasteli celo vrsto kričečih dogodkov, ki kažejo, da je ves upravni sistem na Gališkem v službi poljske zlahte in da je čisto podobna azijskemu načinu vladanja. Da so poljski govorniki branili svoje uradne služabnike, je razumljivo. Govoril je pa tudi Rusin Hlibovicki, ki imenuje sebe Rusa, ter je očital Mladorusinom, da so pri volitvah preganjali njegove pristaše. Naj se sodi o rusinskem narodnem vprašanju, kakor se hoče; vendar se more obsoditi govor Hlibovickega, ki napada svoje rojake v tistem trenutku, ko se branijo nasilnega sovražnika. Med Rusini sta v narodnem oziru dve struji: Ena, kateri pripada Hlibovicki, pravi, da ni posebnega rusinskega naroda, temveč da so Rusini ali Malorusi le del ruskega naroda, ki govori posebno, a vendar rusko narečje; druga pa trdi, da so Rusini ali Ukrajinci, kakor se sami imenujejo, po-

seben, od ruskega različen narod. V tem vprašanju so mnenja lahko različna: tudi nam se ne zdi posebno modro, če se hočejo Malorusi narodno ločiti od Rusov in zlasti nepravilno se nam zdi ime Ukrajinci za označena narodnosti. To je skoraj tako, kakor je bilo pri nas, ko smo se še imenovali «Kranjci». Toda o tem imajo odločevati Rusini sami in naj se jih smatra za «Ukrajince» ali pa za «Ruse», ostane vendar resnica, da so zatirani in da trpe velike krivice. Govor Hlibovickega je bil pa voda na mlin poljske zlahte in če so mu, kakor se poroča, pritrjevali Jugoslovani, je bilo to zelo netaktno. Sploh se kažejo Jugoslovani v avstrijskem državnem zboru bolj in bolj kot garda reakcije.

Poslanec sodrug Ostapčuk je v svojem govoru o rusinkem nujnem predlogu naglašal, da ne meri ost rusinskih pritožb proti poljskemu narodu, temveč proti poljski zlahti, ki zatira poljsko ljudstvo prav tako brutalno, kakor rusinsko. Kdor je ploskal poljskim gubernikom in Hlibovicem, torej ni kazal simpatij poljskemu narodu, temveč samo poljski zlahti.

Na hrvatskem vsenčilišču v Zagrebu je bilo te dni določeno vpisovanje dijakov za drugo polletje. Vlada je spravila cele bataljone policije in žandarjev na noge, kakor da bi imelo dijaško in-skribiranje kaj opraviti z revolucijo. Vpisal se je vsega skupaj — en dijak. Baron Rauch je boga-tejši za eno blamažo, vsenčiliški senat, ki nima toliko poguma, kakor dijaki, pa tudi.

Povišani proračun Makedonije. Porta je sklenila povisati proračun Makedonije od 600.000 turskih funtov na 759.000 funtov. Da se ta povisek pokrije, zvišajo carino na 3 odstotke. Finančne oblasti inozemskih vlad so pristale na to povišanje; izrazile so pa željo, naj sultan tekom treh let — izplača zaostali deficit.

Pekovsko gibanje v Ljubljani.

Organizacija pekovskih delavcev je sporazumno s pomočniškim zborom predložila mojstrom spomenico, ki obsega sledeče zahteve:

1. Dosedanja tedenska plača naj se povisa vsem pekovskim delavcem v Ljubljani za 20%; izvzeti so pri tem samo predelavci v pekarnah Jeana Schreya in Viktorja Gärtnerja, katerim je bila plača pred kratkim prostovoljno nekoliko povisana.

2. Vpelje naj se 10urni delavni čas, če pa v kateri pekarni ni mogoče v določenem času izgotoviti dela, se mora čezurno delo (Überstundenarbeit) posebej plačati, in sicer 60 vin. od ure.

3. Vpeljati se mora povsod 36urni nadomestni počitek na teden, kjer se sedaj ni vpeljan.

4. Pripoznanje organizacije «Zveze pekovskih delavcev v Avstriji».

Spomenica pojasnjuje in utemeljuje te zahteve tako: Sedaj traja po vseh večjih ljubljanskih pekarnah delavni čas od 16 do 18 ur na dan, kar je v sedanjem času pač nezasišano. Da se krajša delavni čas, posebno v pekarnah, kjer se izdeluje tri peke na dan, kakor pri gospodih Schrey, Zalaznik in Gärtner, se morajo vpeljati dve kategoriji delavcev, od katerih bi ena kategorija izdelovala pecivo ponoči, druga pa podnevi; v pekarni gospoda Gärtnerja bi se dalo tudi namestu treh manjših pek vpeljati dve večji, in bi se na tak način skrajšal delavni čas. Nadomestni počitek v Ljubljani se sedaj ni vpeljan, tudi v nekaterih takih pekarnah ne, kjer se pecivo izdeluje dvakrat na dan, kakor pri gospodih; Žužek, Trček, Zalar, Jančar in pri gospodu Jenkotu, kateri daje pomočnikom namestu vsak teden, samo na 14 dni prost dan. Imamo pa še par drugih pekarn, v katerih se sicer izdeluje samo ena peka, ki pa ni premala, kakor pri gospodih: Vertačnik, Pauer, Pirc, Zagarja nasl., Bončar na Sv. Petra cesti, Avbelj in Okoren v Sp. Šiški. Imenovani gospodje mojstri so se dosedaj vedno izgovarjali, da raditega ne dajo nadomestnega počitka, dke si ne morejo posamezno vzdržavati nadomestnih lerlavcev radi premalega števila uslužbenih pomočnikov pri posameznem mojstru. Glede tega naj blagovolijo vpoštevati gospodje mojstri sledeči nasvet: Gospod Jenko naj si pri sedanjih petih pomočnikih najame še šestega kot nadomestnega delavca. Drugi gospodje mojstri, ki imajo uslužbene samo 1, 2 ali 3 pomočnike, naj bi se razdelili v posamezne skupine, od katerih naj bi si vsaka najela stalnega nadomestnega delavca. Dotičnik naj bi potem pri enem mojstru opravljal delo 1, 2 do 3 dni na teden, kolikor ima pač uslužbenih pomočnikov; na ta način bi lahko mojstri imeli stalne nadomestne delavce, ki bi se gotovo potrudili, da bi svoje delo vestno opravljali. Bile naj bi pa sledeče skupine: 1. gospoda Trček in Žužek; 2. Zalar in Jančar; 3. Pauer, Pirc in Vrtičnik; 4. Zagarja nasl., Okoren in Avbelj v Sp. Šiški, Bončar na Sv. Petra cesti. Za vse te mojstre bi zadostovalo pet nadomestnih delavcev in s tem bi bilo vsaj v glavnem ustrezno kar se tiče nadomestnega počitka. Da bi se gospodje mojstri posluževali starega deželnega obrtnega zakona barona Heina od dne 22. marca 1902, po katerem se je smelo pekovskim delavcem dajati namesto 36 ur na teden skupaj, tudi na vsakih 14 dni po 24 ur, ali pa dvakrat na teden po 6 ur nadomestnega počitka, ne pojda. Dotični zakon je bil dne 11. avgusta

1907 razveljavljen, tako da je sedaj veljaven samo državni obrtni zakon z dne 17. avgusta 1907, po katerem mora vsak obrtni delavec, ki mora tudi ob nedeljah opravljati delo, imeti čez teden skupaj 36 ur prostega časa kot nadomestni počitek. Ko so gospodje mojstri lansko leto podražili pecivo in tudi peko domačega kruha, so vsi delavci kot eden simpatizirali z njimi, da so si zboljšali eksistenco. Zato pa smejo tudi upati, da ne bo nobenega med njimi, ki bi nasprotoval skromnim zahtevam svojih delavcev in jih prisilil, stopiti v stavko, sam sebi pa nakopal sodnijsko postopanje radi nadomestnega počitka. Radi nadomestnega počitka bi se sodnijsko postopalo najprvo proti onim mojstrom, ki izdelujejo dve peki na dan. Nadalje proti onim, kateri izdelujejo eno veliko peko na dan, sčasoma se bode sodnijsko zahtevalo od vseh mojstrov nadomestni počitek.

Domače stvari.

Odbor za slavnostni sprevod na Dunaju, kateremu je na čelu deželni glavar Šuklje, milo prosi prostovoljne doneske. Te pravice mu seveda ne more braniti nihče in kdor ima preveč denarja, pa ne vé, kako bi se ga iznebil, ga vrže lahko tudi na ulico. Mnogo večjega pomena nima dar za ta slavnostni sprevod. Oklic je sicer poln fraz, kakor da bi ga bil spisal sam Šuklje, a nobena beseda ne pové, kaj naj udeležba pri krščansko-socialni paradi koristi Slovincem. Naravno — ker se sploh ne more povedati tega. Gospodu Šuklju se seveda ne more zameriti, če bi rad postal baron — de gustibus non est disputandum — ampak slovensko ljudstvo vendar nima naloge, mučiti se za slavohelepe namene gospoda deželnega glavarja in še nekaterih ljudi z visoko letečimi željami. Če bi se tisti denar, ki pojde pri tem sprevodu v zrak za reklamo dunajskim krščansko-socialnim in židovskim «gšeftmanom», porabili v dobrodelne namene, bi se lahko izvršilo kaj trajno vrednega in tudi cesarju bi se s s tem napravilo veliko več veselja, kakor s to kupčijsko procesijo. Kranjski odbor, ki je v torek objavil svoj oklic v «Slovincu», je s svojimi podpisi prvič povedal, kdo je med aranžerji. Posrečilo se mu je, vjeti tudi nekatera imena, ki jih človek le z obžalovanjem čita v tej družbi. Gospodom, ki so prevzeli nevhvalno delo, pač ni prišlo na misel, da igrajo pravzaprav približno enako vlogo, kakor lepo raščeni postreščki pri pogrebih, porokah in podobnih priredbah. — Človek, ki čita razna imena med temi odborniki, mora nehote vzklizniti: «Es tut mir in der Seele weh, daß ich dich in solcher Gesellschaft sehe».

Za proslavo cesarskega jubileja v Ljubljani je sprejel občinski svet na zadnji seji vrsto predlogov, izmed katerih so nekateri taki, da se jih mora na vsak način odobravati. Nasprotno pa iz-zivajo nekateri drugi sklepi prav ostro, opravičeno kritiko. Nešteto krat se je že povdarjalo, da cesar sam ne želi bučnih slovesnosti, kajti izjavil je jasno nad vsak dvom, da bo najbolj zadovoljen, ako se proslavi njegov jubilej z dobrimi deli. Toda pri nas je bizantinizem že tako v krvi, da sili tudi takrat v ospredje, kadar ga odklanjajo oni, katerim je namenjen. Bizantinizem odseva tudi iz poročila, ki ga je župan podal občinskemu svetu. Kolikorkoli govori to poročilo o ustavi, je vendar duh, ki ga preveva, povsem nekonstitucionalen. Referat se nikakor ne more povzpeti do mišljenja, da si ustvarjajo narodi v konstitucionalni državi sami svojo usodo. Francu Jožefu se mora priznati, da je res spoštoval ustavo; čemu torej med vrsticami cikanje na nekakšno monarhistično nadustavnost, katere ni? Vladar je konstitucionalen, ampak političnim prvakom tiče še vedno ostanki absolutizma v ko-steh in tudi to je krivo, da je naš razvoj tako počasen in naša samozavest tako klaverna.

Cesarjev spomenik, ki ga izdeluje kipar Peruzzi, bo baje postavljen v parku pred ljubljansko sodnijsko palačo in razkrit dne 4. oktobra.

Jubilejsko slavnost za učence in učenke ljubljanskih ljudskih šol hoče prirediti mesto v drugi polovici meseca septembra. Izmed vseh jubilejskih priredb je pač ta najbolj nepotrebna. Po cesarjevi želji naj bi se tekom tega leta storilo čim več za otroke, ne pa, da bi otroci delali parade, ki se nikdar niso bile koristne neznemu otroškemu zdravju. Občinski svet je sklenil sledeči spored: 1. Slavnostni sprevod po mestu; 2. Skupna maša pod milim nebom; 3. Šolska veselica na travnikih Podturnom. Če se že lahko odobruje zadnje točko, se pa s prvima dvema ni lahko sprijazniti. Najprej se bo gonilo otroke po mestnih ulicah, potem bodo, že utrujeni, stali pri maši pod milim nebom in če pridejo popoldne na veselico, bodo že tako izmučeni, da jim nič več ne ostane za veselje. Sploh pa res ne vemo, zakaj ne more biti nobene šolske slavnosti brez maše. S tem bi menda ljubljanski občinski svet rad dokumentiral svoj liberalizem.

Mestne delavce in delavke bodo dne 2. decembra t. l. pogostili v ljubljanskem «Mestnem domu». Kdor misli, da bo tako slavnostno nakrm-ljenje kaj prijetno delavcem, jih pač slabo pozna. Pa tudi ne verjamemo, da se bodo najedli za vso lakoto, ki jo trpe že leta in leta. Enkrat v deset-letjih izkažejo delavstvu kakšno milost, potem pa mislijo, da zato delavci ne smejo zahtevati svojih pravic.

«Po dobrohotnosti občinskega sveta» se urad-nikom in slugam mestnega magistrata s 1. decem-brou t. l. izenačijo službeni prejemki z onimi državnih uradnikov in slug ter se zniža službena doba za dosego polne pokojnine uradništvu in slugam na 35 let, policijski straži pa na 30 let službovanja v definitivni lastnosti. To je vsekakor prav. Ampak neznosna je baharija z «dobrohot-nostjo» občinskega sveta. Gospodje mestni očetje se menda nikdar ne bodo naučili, da imajo dolž-nosti napram tistim, ki služijo občini in delajo zanjo. Poštena plača je pravica delavnih ljudi, ne pa «dobrohotnost» delodajalcev.

Počitniško kolonijo za otroke na ljubljanskih ljudskih šolah namerava občina ustanoviti v San-gradu pri Cerkljah. To je pametna misel, kakor tudi ta, da se mestna otroška vrtca spre-menita v otroški zavetišči. Seveda obrazlo-ženje tega sklepa ni zraslo na magistratovem gno-jšču in če gospod Milčinski ne bi bil skromen mož, bi se lahko oglašil za avtorsko pravico.

Mestno bolniško blagajno za posle ustanove tudi v proslavo cesarjevega jubileja. Stvar je ko-ristna, pa tudi cenena. Zupanovo poročilo naglaš-a, da mestni občini iz te naprave najbrže ne bi na-rasla nikaka nova bremena.

Delavske hiše bodo tudi zidali. Občinski svet je sklenil v ta namen investirati 200.000 kron. — Tudi pri tej stvari je pričakovati, kakor pravi poročilo, da ne obremeni mestne občine, ako se izvede praktično in ob upoštevanju vseh zakonitih olajšav. Dolgo je magistratna gospoda potrebovala za to spoznanje. Ze pred dvanajstimi leti smo ji dopovedovali to, a če ne bi bilo letos jubilejno leto, bi ostale delavske hiše kdove kako dolgo še pobožna želja. Skoraj je obžalovati, da ni vsako leto kak jubilej. Toda preveč veselja tudi pri tej točki ni treba. Svota 200.000 kron ni tako velika, da bi se dalo z njo zidati toliko, kolikor bi bilo treba. Nočemo biti kritikastrji za vsako ceno, ampak reči moramo vendar, da je obžalovanje vredno, da nima delavstvo v občinskem svetu nobenih za-stopnikov. Če se bodo zidale delavske hiše, bi bilo vendar treba, slišati glas onih, ki bodo stanovali v njih. Kajti namen teh delavskih hiš le ne more biti ta, da se vzida vanje nekoliko slavnostnih tabel, ampak da dobe delavci stanovanja, ki od-govarjajo modernim zahtevam in njihovim potrebam.

Istrska volilna reforma za deželni zbor je sankcionirana. Vsled tega bo deželni zbor kmalu razpuščen in razpisane bodo nove volitve.

O kranjski volilni reformi molče meščanski časopisi tako, kakor da bi bila stvar povsem brez pomena. Ta molk pa le kaže, da imajo gospodje, ki so skrpali to pokveko, prav slabo vest. In to ni čudno. V prvi vrsti imamo gospode klerikalce. Splošno in enako volilno pravico so toliko valjali po ustih, da bi jih bil moral človek smatrati za edine zastopnike splošnosti in enakosti v politič-nem življenju. In sedaj sklenejo reformo, ki je kr-va-va satira na splošno in enako volilno pravico. Čemu je Šustersič vsa leta vodil obstrukcijo v deželnem zboru? Tako spako bi bil ljubljanski parlamentek lahko že pred sedmimi leti porodil. Pa demokratični dr. Krek! Če se ga sliši na javnih shodih, bi človek prisegal, da je demokrat od nog do glave; toda zdi se nam, da je gospod Janez Evangelist zelo podoben navadnemu štre-berju, ki ima sicer dosti demokratičnega prepri-čanja v sebi, pa ga zataji vselej, kadar bi ga bilo treba odločno zastopati. Prav o doktorju Kreku ne bi bil nihče verjel, da bo glasoval za pluralni zistem, ki naravnost oropa delavsko ljudstvo za volilno pravico. Toda odslej ne bo nihče več ver-jel, da bi bil Krek tisti moderni človek, ki se je nekočkrat prezentiral tudi v državnem zboru na Dunaju. Prav to, da zna demokratično misliti, a da so mu vsakovrstni obziri več, kakor lastno pre-pričanje, ga spravlja v vrsto najnavadnejših de-magogov. Pa liberalci! Vitezi žalostne postave! To, kar so enkrat prepredili z bobni in s kravljimi zvonci, slavé sedaj kot velikansko pridobitev, pa delajo še komplimente klerikalcem, da jih niso še bolj oklofutali. Kako je Triller pred volitvami prisegal, da ne bo dovolil pluralitete! Zdaj pa kadi s Tavčarjem vred Šustersiču in je ves srečen, da ima še za par let mandat. Zakaj niso gospodje enostavno postali klerikalci? Pa bi bili imeli mandate in deželno odborništvo in še Šu-stersičev žegen povrh.

Smrtna nesreča. Dne 11. t. m. ob 2. po-poldne sta peljala iz Vel. Dola domov listje Jožef Škrk iz Trnovcev št. 2. in njegov sin. A nesreča ju je dohitela. Deset minut od vasi se je zvrnil voz na očeta. Prihiteli so na kraj nesreče; a so že mrtvega potegnili izpod voza.

K prenosovi mature. K naredbi z dne 29. februarja t. l., s katero se uva-ja reforma mature na avstrijskih srednjih šolah, je izdal naučni mi-nister odlok, ki vsebuje nekatere važne določbe glede pismenih nalog ter ustnenga izpita. Pismena naloga iz učnega jezika je, kakor znano, olajšana v toliko, da bodo maturantom na razpolago tri te-mata, izmed katerih lahko prosto izbirajo. Profesor mora pustiti vsakomur pol ure pomisleka, da se odloči za to ali ono nalogo, kar mora maturant storiti pismeno na posebnem listu, katerega priloži profesor izdelani nalogi. Temata morajo biti raz-lična, to se pravi iz različnih strok ali učnih skupin. Ne gre torej, da bi bila stavljena temata zgolj iz

zgodovine, n. pr. eden iz stare, drugi iz nemške, tretji iz avstrijske, treba bo namreč naloge razdeliti tako, da bo n. pr. ena zgodovinska, druga slovstvena, tretja mogoče »prosta naloga«. Na ta način se nudi maturantu prava izbira, ki odgovarja duhu maturine preozone. Pismeni izpit iz francosčine v realkah obsega prevod iz učnega jezika na francosko. Mesto prevoda pa se stavi tam, kjer so dijaki zadostno pripravljeni po moderni učni metodi, tudi lahko enostavno prosta naloga v francoskem jeziku. Ta naloga obstoji najlažje v tem, da prebere profesor maturantom kratek pripoveden spis v francoskem jeziku, ga raztolmači po francosko v obliki vprašanj in odgovorov, na to se enkrat prebere ter prepusti dijakom, da ga napišejo v pripovedni obliki ali pa kot razgovor (torej vprašanja in odgovori). Ministrski odlok daje prednost taki prosti francoski nalogi, zahteva pa, da se dijaka na take naloge že pripravlja od V. razreda. Dijakom-maturantom se morajo v bodoče naznani vspehi (klasifikacija) pismenih nalog, kakor hitro so bile naloge od predsednika izpraševalne komisije potrjene. Na podlagi teh pismenih uspehov se naj določi, iz katerega jezika je polagati maturantu še ustneni izpit. Novi ministrski odlok se bavi tudi z ustnim izpitom ter določa, da se pri izpitu iz matematike ne sme izpraševati iz matematične fizike, tudi je nedopustno spuščati se pri domači zgodovini in geografiji v posameznosti ali pa celo izpraševati pri tem splošno zgodovino. Predmet zgodovinskega in geografskega izpita naj bo strogo to, kar je učna snov v VIII. gimnazijskem, oziroma v VII. (in deloma v VI.) realnem razredu.

Dopisi.

Nabrežina. (Klerikalna požrešnost.) Tukajšnja cerkev ima veliko zemljišča, ki ga daje v najem kmetovalcem. Le ti so napravili pogosto s tukajšnjim župnikom Čargo razne pogodbe za deset in več let, v katerih pogodbah je rečeno, da bodo plačevali najemnino ob koncu vsakega leta za nazaj. Letos pa zahtega gospod Čargo od najemnikov, da plačajo najemnino za vsako leto naprej (anticipandno), a obenem tudi obresti od prejšnjega plačevanja, povrh vsega tega pa tudi pošne troške, ki jih je imela cerkev pri razposiljanju teh obvestil. Kmetovalce je tako postopanje upravičeno razjezilo, ker je proti sklenjeni pogodbi in ni niti pošteno. Toda gospod Čargo jim je pokazal neke papirje, v katerih je baje rečeno, da je prišel tak ukaz od škofijstva. Nekateri so že obdelali zemljo, napravili vinograde in potrosili v to svrhu že več sto kron. Sedaj pa, ko je vse to narejeno, pride gospod Čargo in jim prinese škofijski ukaz, v katerem je rečeno, da škofijstvo ne dovoli obdelovati take zemlje. Zakaj pa ne? Zakaj pa so vzeli kmetje zemljo v najem? In vse to pride od škofije. In če pride vse to od škofije, bi prosili tudi gospoda Čargota, kdaj pride ukaz, da se obračuna denar (par sto kron) od klerikalnega strokovnega društva, ki niti ne ekzistira več? Tega denarja se noče vrniti bivšim članom na noben način. Ali ve to škofija? Pojdimo dalje. Že par let sem berači gospod Čargo za nov kip Matere Božje, za nove slike križev poti, za oltar i. t. d. In marsikatera uboga žena, ki nima včasih niti za kosilo, je vrgla že več »flik« v to večno zrelo brez dna. Tega mora biti enkrat konec. Klerikalci bi lahko porabili denar za to, za kar ga sedaj beratijo, ako bi ne bili plačevali glasovnic pri deželnozborskih volitvah po 4 krone. Gospod Čargo ima tudi svojo kravico, katero hrani s senom, ki ga požanje na pokopališču. Tega menda škofija ne ve. Toda če hoče imeti gospod Čargo blago, naj si kupi tudi seno, ne pa da bi kosil travo na našem (in ne na njegovem) pokopališču. Zato vendar nimamo pokopališča, da bi iz njega delal Čargo travnik. Kmetovalci pa naj se obrnejo do kake osebe, ki razume stvar, predno bi slusali ukaz škofijstva glede anticipandnega plačevanja najemnine, ko je v pogodbi določeno postecipandno plačevanje. Tudi naj se ne jemlje v najem cerkvene zemlje, dokler ni ta stvar poravnana. Ako želi imeti naša cerkev bogve koliko dobička, potem naj ga izcerpa iz bogatinov, nikakor pa ne iz revnih ubogih naših prebivalcev.

VAJENEC

3-1 se sprejme takoj pri
Ivanu Koscu, brivnica, Dunajska c. 7 v Ljubljani.

Glejte, pravi užitek imam šele

od izprehoda, še morem tako svobodno in globoko dihati. In to morem zdaj, odkar sem se navadil, da jemljem redoma zjutraj in zvečer Fayeve prave sodenerske mineralne pastile. Te preženo vsakršno zasliženje, kašelj in vse tiste nadležne prikazni ter s zame prava dobrota. V vsaki lekarni, drogeriji in trgovini z mineralno vodo jih kupujemo skatljico po K 1-20.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert

Dunaj, IV./1., Grosse Neugasse 27.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryev centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go-rečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekaj sloveči.

Naročila naj se naslavlja na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

33-6

Zaloga večinoma po lekarnah.

Novo!

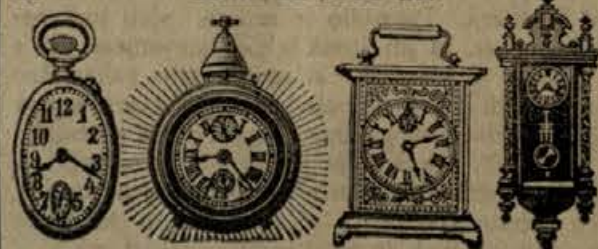
Izšla je v založbi časopisa „Napre!“
v Idriji brošura

„Proletarijat“

ki jo je napisal Karol Kautsky, poslovenil Anton Kristan. Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Proletarec in rokodelski pomočnik“, „Delavska mezda“, „Razpad proletarske rodbine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna armada“, „Rastjoča razsežnost proletarijata“ in „Trgovski in „izobraženi“ proletarijat“.

Cena brošure 30 vinarjev.

Zastonj pošljem vsakemu in poštne prosto
12-6 cenik za 5000 ur.

Rosk. - Patent	Krone	Budilka	Krone	Budilka	Krone
Srebr. - Rosk.	6-	8 svet. števil.	3-	Z bitjem	8-
Železn. - Rosk.	7-	Z enim zvoncem	5-	Z godbo	10-
Srebr. z dvoj. plašč.	8-	Kuhinjska ura	3-	6 valcnov	12-
Pendel ura 70cm	7-	Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfi, s. kr. preizkušeno od K 13-			
Z zvon. bitjem	9-	Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniskih cenah.			
Z budilko	10-	Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamena ali pa se vrne denar.			
Z godbo	12-				

Maks Böhncl, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zaprišeženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljena 1840.

5000 slikanih cenikov zastonj in poštne prosto.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po cenitju
razenljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmetek
v Ljubljani Kotlobovska ulica 22
Hmetekova Pijavica dogo se levo gleda

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

Rdeči Prapor!

Otvoritev kavarne v Pulju.

Slavnemu občinstvu ljudno nazna-njamo, da smo na novo otvorili „Ek's Kafe Verdi“, pod imenom

„Kavarna Bratož“

Via Campo Manzo, ogel Cenede.

Postreglo se bode z najboljšo kavo in z najfinjšimi likeri.

Vsaki dan sveže Puntigamsko pivo. Na razpolago so najvažnejši slo-venski, hrvaški, italijanski in nemški časopisi in leposlovni listi.

Cene zmerni!
Postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Br. M. A. Bratož.

Priznana najlepše šaljive bazare, kakor tudi vse slavnostne predmete za vrtno vese-lice, društvene znake, kuverte, številke za bazare in knjižnice, keriandoli, serpentine, rdeče nagelne, lampione, papirnate čepice, karle za šaljivo pošto, bloke, stambile dobavlja društvom najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtop-leje. Na razpolago so vsi važni in slo-venski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Berite!

Berite!

Čitajte in sirite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“

Cena 80 vinarjev.

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.

Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“

Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi „Rdečega Pra-porja“ v Ljubljani, „Napre!“ v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevič dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu ob-činstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izberno pivo v sodih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

Ustanovljeno leta 1855.